

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

Кафедра спортивних та рекреаційних ігор

Пазичук О. В.

Лекція № 3

Органи керівництва в галузі фізичної культури та спорту

з навчальної дисципліни

**"ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ОБРАНОГО ВИДУ СПОРТУ
ТА СПОРТИВНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ"**

галузь знань: 01 Освіта

**спеціальність: 017 Фізична культура і спорт
факультет спорту**

Рівень освіти: бакалавр 4 курс

спеціалізація: регбі-7

Львів – 2019

Тема: Органи керівництва в галузі фізичної культури та спорту

План.

- 1. Державні органи управління в галузі ФКіС.**
- 2. Громадські організації управління в галузі ФКіС.**

Органи керівництва в галузі фізичної культури та спорту

Систему державних органів у сфері фізичної культури і спорту залежно від обсягу компетенції поділяють на три види:

- органи загальної компетенції;
- органи міжгалузевої (функціональної) компетенції;
- органи галузевої (спеціальної) компетенції.

Державне управління фізичною культурою і спортом здійснюється:

- на центральному рівні – органи управління з питань фізичної культури і спорту ;
- на регіональному рівні – органи управління фізичною культурою і спортом;
- на місцевому рівні - місцеві органи управління Комітети з фізичної культури і спорту районних адміністрацій і міських рад;
- на рівні селищних утворень – громадські комісії або відділи з фізичної культури і спорту [1].

Особливістю управління у галузі фізичної культури і спорту органами загальної компетенції є те, що вони здійснюють зазначену діяльність і разом з тим розв'язують інші завдання, віднесені до їхньої компетенції, – розвиток економіки, соціальної сфери, національної безпеки та оборони тощо. Органи міжгалузевої компетенції координують діяльність інших органів виконавчої влади з вирішення окремих питань міжгалузевого характеру. Цю групу представлено переважно державними комітетами (державними службами) та деякими міністерствами (наприклад, у сфері спорту Міністерством фінансів тощо). На відміну від них, для органів галузевої (спеціальної) компетенції управління у галузі фізичної культури і спорту є основним або одним з основних напрямів їхньої діяльності.

До системи державних органів загальної компетенції, які здійснюють управління у галузі фізичної культури і спорту, належать: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, місцеві органи виконавчої влади. Структура управління сферою фізичної культури та спорту державних органів загальної компетенції зображена на рисунку 1 [3].

У загальному вигляді структура управління у сфері фізичної культури і спорту включає: Міністерство молоді і спорту, його підрозділи на рівні областей, Департамент фізичної культури і Департамент олімпійського спорту, Республіканський комітет по фізичній культурі і спорту АР Крим, Управління у справах сім'ї, молоді і спорту обласної державної адміністрації, відділ у справах сім'ї, молоді і спорту районної державної адміністрації (державні органи); постійні комісії, комітети, відділи органів місцевого самоврядування; Національний Олімпійський Комітет, його підрозділи на обласному рівні, Національні спортивні федерації і Місцеві спортивні федерації з видів спорту, визнаних в Україні, фонди, велика кількість громадських організацій (недержавні організації) і

т.ін., що у свою чергу загострює існуючі проблеми розмежування повноважень органів державної влади і місцевого самоврядування.

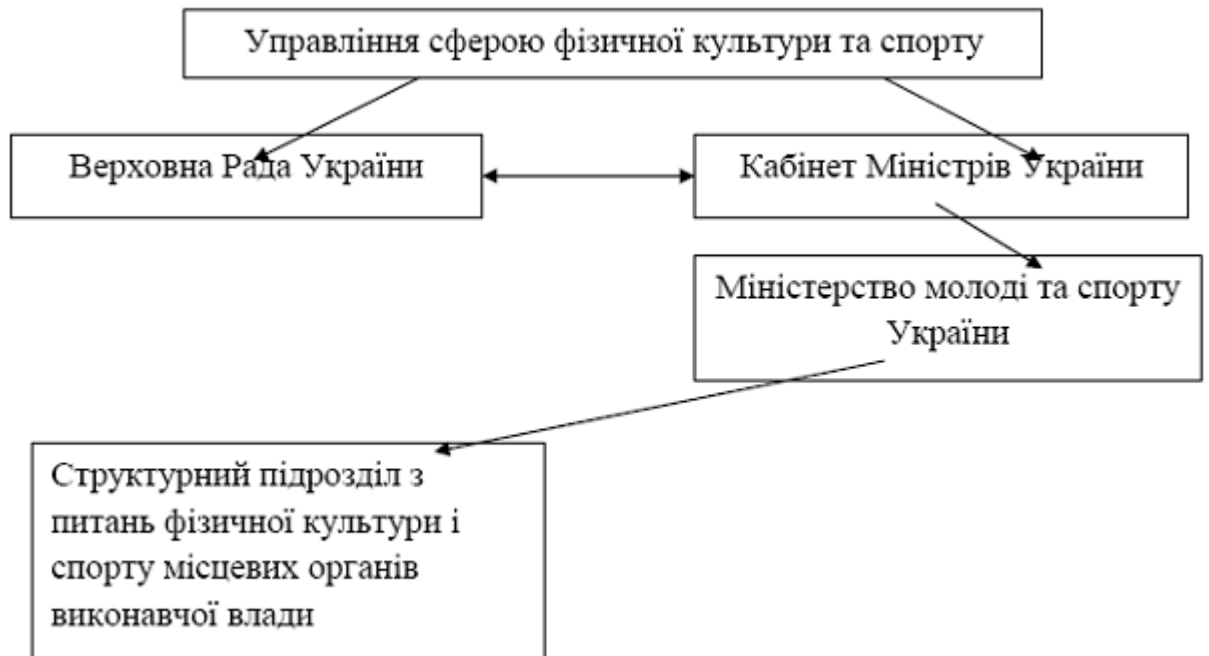

Рис. 1. Структура управління сферою фізичної культури та спорту державних органів загальної компетенції

Верховна Рада України визначає державну політику й здійснює законодавче регулювання відносин в сфері фізичної культури та спорту, а також здійснює в межах своїх повноважень контроль за реалізацією державної програми розвитку цієї сфери й за виконанням законодавства про фізичну культуру та спорт.

Важливі функції у цій сфері виконує Кабінет Міністрів України, який визначає напрями розвитку фізичної культури та спорту, спрямовує діяльність підпорядкованих йому органів на виконання законів України «Про фізичну культуру і спорт» (15 вересня 1995 р.). Як суб'єкт державного регулювання в галузі спорту Кабінет Міністрів України визначає напрями розвитку фізичної культури та спорту, спрямовує діяльність підпорядкованих йому органів виконавчої влади; розробляє на

строк своїх повноважень програму діяльності, яка спрямована на відродження відповідної галузі, укладає міжурядові угоди і координує міжнародне співробітництво з питань розвитку фізичної культури і спорту в Україні.

Як суб'єкт адміністративно-правового регулювання у галузі фізичної культури і спорту Кабінет Міністрів України виконує такі функції:

- надає інформацію Верховній Раді України щодо діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з розвитку фізичної культури і спорту;

- визначає перелік закладів фізичної культури і спорту, яким надається статус бази олімпійської та параолімпійської підготовки, затверджує Меморандуми взаєморозуміння зі співробітництва у сфері фізичної культури і спорту;

- призначає стипендії Кабінету Міністрів України видатним спортсменам, тренерам та діячам фізичної культури і спорту;

- затверджує порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку фізичної культури і спорту серед працівників і військовослужбовців правоохоронних органів на певний бюджетний рік тощо.

Міністерство молоді та спорту України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Міністерство молоді та спорту України входить до системи органів виконавчої влади і є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері освіти і науки, інновацій та інформатизації, інтелектуальної власності, молоді, фізичної культури та спорту.

Громадські організації в сфері фізичного виховання і спорту

В системі фізкультурного руху функціонують недержавні організації, ні/... ість яких традиційно називаються громадськими. Названі організації, також умовано, можна поділити на дві групи: керівні організації та первинні осередки. До групи керівних громадських організації належать, зокрема, ради фізкультурно-спортивних підприємств. І сьогодні в Україні функціонує чотири таких товариства: “Україна”, “Колос”, “Спартак”, “Динамо”. Вони побудовані за територіально-місцевим принципом, а ради товариств (центральні, обласні, міські, районні) формуються в них шляхом виборів. Фінансуються громадські органи управління з різних джерел, в останні роки деякі з них частково фінансуються із державного бюджету. Фізкультурно-спортивне товариство «Україна» - є масовою, добровільною, самостійною громадською організацією, яка на умовах індивідуального і колективного членства об'єднує громадян,³³

громадські організації, трудові колективи промислових підприємств, колективи вищих навчальних закладів з метою організації та всебічного сприяння розвитку фізичної культури, створення належних умов для зміцнення здоров'я народу України [120]. Товариство є незалежним від державних, господарських, політичних та інших громадських організацій. Керується Конституцією, законами України та статутом Товариства. Товариство співпрацює з іншими фізкультурними організаціями України, органами державної влади і управління, кооперативами, творчими та громадськими організаціями. Діяльність Товариства поширюється на територію України. Головними завданнями Товариства є: - розвиток масового фізкультурного руху у виробничих організаціях та навчальних закладах України, - підготовка спортивних резервів, - використання фізичної культури як засобу духовного впливу, національного відродження і зміцнення здоров'я різних вікових груп населення. Очолює товариство Центральна рада, якій

підпорядковуюються 24 обласних, Кримська республіканська, а також міські ради. Усі керівні органи товариства формуються шляхом висунення кандидатур і виборів безпосередньо на зборах, конференціях, пленумах, де одночасно вирішуються питання кількості членів у виборних органах та обираються ревізійні комісії, які здійснюють контроль за станом їх фінансово-господарської діяльності. Вищим органом Товариства є з'їзд, який скликається 1 раз на 5 років. В період між з'їздами, згідно статуту Товариства, може скликатися Всеукраїнська конференція. Товариство є юридичною особою, має прапор, емблему, нагрудні знаки, іншу атрибутику. Основою Товариства є первинні фізкультурно-спортивні організації: колективи фізкультури, фізкультурно-оздоровчі та спортивні клуби, які створюють за місцем роботи і навчання. Кошти Товариства утворюються з внесків, пожерт, проведення виставок, лотерей, лекцій, спортивних та інших заходів, прибутків від виробничої, господарської та видавничої діяльності. Право розпоряджатися коштами належить виборним органам Товариства. Всі кошти від господарської та виробничої діяльності використовуються миски для виконання статутних цілей та завдань [120]

Проблеми управління в сфері фізичного виховання і спорту

Проблеми управління в сфері фізичного виховання і спорту почали розглядатися відносно недавно. Тому розробленої самостійної концепції теорії управління сферою фізичного виховання і спорту не існує [1].

Дослідження виявили, що державні органи управління фізичного виховання і спорту на сучасному етапі не можуть охопити зняттями фізичним вихованням різні групи населення. Виникає проблема хто буде здійснюватиме управління та координувати діяльність тих груп населення, які не попадають під вплив державних органів управління.

Так до органів державного управління загальної компетенції належать Ради народних депутатів, які приймають законодавчі акти, що регулюють розвиток фізичного виховання в країні, наприклад Закон України «Про Фізичну культуру і спорт» [2].

Велику групу населення охоплюють органи управління відомчої компетенції. Це ряд міністерств, а саме міністерство охорони здоров'я, міністерство транспорту і зв'язку, міністерство оборони, міністерство освіти і науки України, які у створили у себе відповідні управлінські структури для розвитку фізичного виховання серед працівників даних галузей.

Так у міністерстві освіти і науки України, яке здійснює керівництво фізичним вихованнями серед дітей, учнівської та студентської молоді, створено Комітет фізичного виховання і спорту [3]. Але він може охопити заняттями лише частину учнів та студентів [4]. Виникає проблема – де продовжити заняття фізичним вихованням і спортом решті дітей, школярів та студентів, а також випускників вузів.

Основну роль в управлінні фізичним вихованням і спортом в країні здійснює орган спеціальної компетенції – міністерство молоді та спорту України. Міністерство забезпечує реалізацію державної політики з питань фізичної культури та спорту, несе відповідальність за їх розвиток [1 ст.29] а також Всеукраїнський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» для проведення оздоровчої та спортивної діяльності за місцем проживання та у місцях масового відпочинку [1,ст. 32]. Але як показує практика міністерство молоді та спорту основну увагу приділяє тим групам населення, які приносять результат, працюють на імідж країни на міжнародному рівні. Так основна ціль дитячо – юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності є підготовка

висококваліфікованих спортсменів для поповнення збірних команд країни для успішного виступу на Всеукраїнському та міжнародному рівні [5].

Отже зі сторони оргнів державного управління не всі групи населення отримують належну увагу. Лишаються діти, юнаки, молодь, дорослі, ветерани, які не попали в перспективні спортсмени, в збірні, але мають бажання та можливість продовжити заняття з фізичного виховання Тут і вирізняється роль спортивних громадських організацій: фізкультурно – спортивних товариств, федерацій з видів спорту, «Інваспорт», спортивних клубів різних форм власності.

Значну роль у здійсненні фізичного виховання проводять фізкультурно-спортивні товариства, головними завданнями якого є розвиток фізкультурно – спортивного руху у виробничих організаціях, підготовка спортивних резервів, зміцнення здоров'я різних вікових груп населення [1, ст34].

За останні роки з'явилась велика кількість спортивних організацій, які надають послуги з фізичної виховання та спорту для населення. Це мережа «Спортлайф», Аквапарків, фітнесцентрів та інших. Дані організації за свій рахунок будують сучасні спортивні та оздоровчі комплекси, зміцнюють спортивну інфраструктуру.

Спортивні клуби залучають населення до занять з різних видів спорту. Особливою популярністю користуються єдиноборства, ігрові види спорту, технічні. І як правило в даних спортивних клубах займаються діти, молодь та дорослі які не змогли потрапити в спортивні школи, школи вищої спортивної майстерності, в збірні команди країни, а також студенти які закінчили навчання в вузах.

Значну роль в об'єднанні спортивних громадських організацій в системи змагань відіграють федерації, які створюють системи змагань річного циклу за принципом від масовості до майстерності.

Тим, хто не потрапив до спорту вищих досягнень, дана система дає можливість продовжити заняття фізичним вихованням і спортом в спортивних клубах та інших організаціях, а не лишитись за «бортом», як відпрацьований матеріал

Фахівців для сфери фізичного виховання і спорту готують більше 60 навчальних закладів України: вузи фізкультурного профілю, факультети фізичної культури в університетах, інститутах та інших вузів [1.ст. 59].

Спортивні громадські організації, фітнес-центри, та інші - дають їм можливість влаштуватись за фахом та надавати послуги населенню.

Таким чином зробити **висновок**, що роль спортивних громадських організацій займає значне місце в управлінні системою фізичного виховання населення країни. Їхня діяльність сприяє створенню матеріально-технічної бази, працевлаштування випускників навчальних закладів України у сфері фізичного виховання і спорту, створює можливості для тренерів та спортивних суддів передати знання своїм вихованцям, залученню ще більшої кількості населення до занять фізичним вихованням.

Рекомендована література

Основна:

1. Жданова О. М. Управління сферою фізичного виховання і спорту : навч. посіб. / Жданова О. М., Чеховська Л. Я. – Дрогобич : Коло, 2009. – 224 с.
2. Лапичак І. Аспекти інтеграції професійних знань і вмінь при підготовці фахівців з фізичного виховання у вищих навчальних закладах / Ігор Лапичак, Федір Музика // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. – Вінниця, 2014. – Вип. 18, т. 1. – С. 158–164.
3. Цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації» // Олімпійська арена. – 1999. – № 3/4. – С. 76–78.

4. Про затвердження Положення про Комітет з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України: Наказ Міністерства освіти і науки [від 02.07.2001] N 491.

Інформаційні ресурси інтернет:

5. Електронний каталог ЛДУФК імені Івана Боберського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://3w.ldufk.edu.ua/>
6. Електронний репозитарій ЛДУФК імені Івана Боберського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/>
7. Про фізичну культуру і спорт : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>